

Malmö högskola
Lärarytbildningen
Skolutveckling och ledarskap

Examensarbete
10 poäng

Information om IV
genom praktiskt och skriftligt arbete

*Information about the individual program through practical and
writing work*

Malin Larsson

Lärarexamen 60 poäng
Barn- och fritid
Höstterminen 2005

Examinator: Lotta Andersson
Handledare: Elna Johansson

Malmö högskola
Lärarytbildningen
Skolutveckling och ledarskap
Lärarytbildningen 60 poäng
Höstterminen 2005

Larsson, Malin. (2005). Information om IV genom praktiskt och skriftligt arbete. (Information about IV through practical and writing work) Skolutveckling och ledarskap, Lärarytbildningen 60 poäng, Lärarytbildningen, Malmö högskola.

Syftet med arbetet har varit att göra en informationsfilm om det Individuella programmet med inriktning barn- och fritid (IVbf) efter Heleneholms gymnasiums önskemål, och att skriftligen ge information om vad IV är för något och vad som kan ligga till grund för de elever som går på programmet, samt vilken förändring som kan ske i framtiden för dessa elever.

Arbetet ger en beskrivning av hur man kan gå tillväga för att göra en informationsfilm. Med hjälp av personal, elever och litteratur har jag kunnat få fram information om IV – programmet.

Det praktiska resultatet har blivit en informationsfilm om IVbf som visats på Heleneholmsskolans Öppet - husdag.

I mina litteraturstudier har jag kommit fram till att IV i första hand är till för de elever som ej uppnått målen i grundskolan, att många av dessa elever hade kunnat, med rätt stöd, klarat av målen i grundskolan, att många av eleverna har invandrarbakgrund och att Myndigheten för skolutveckling avser att satsa mer resurser på de skolorna med stor andel elever med utländsk bakgrund. Dessutom påpekar Skolverkat att det är viktigt att lärarna har en pedagogisk utbildning och att den bästa lösningen, för att kunna ge eleverna det stöd de behöver, ligger i införandet av individuell utvecklingsplan.

Nyckelord: Informationsfilm, IV, kunskap, självbild, vidgat textbegrepp.

Malin Larsson
Möllegatan 17D
244 65 Furulund

Handledare: Elna Johansson
Examinator: Lotta Andersson

FÖRORD

Ett stort tack:

Till min handledare Irene på Heleneholms gymnasium för idén till filmen och för tanken på mig om att förverkliga din idé. Även för att ha fungerat som mitt bollplank vid funderingar och tankar och för alla skratten.

Till alla underbara elever på IVbf på Heleneholms gymnasium höstterminen 2005.

Övrig personal på IVbf för positiv stöttning.

Tack till min handledare, Elna Johansson, för all hjälp med examensarbetet.

Jag vill även tacka mina föräldrar för stöttning och hjälp med barnvakt, ni är bäst.

Tack Micke för att du finns och för ditt tålamod med mina tankar och funderingar under sömnlösa nätter.

Sist men inte minst en stor kram till mina älskade barn, Robin och Emma, som stått ut med långa dagar på fritids och med en mamma sittandes vid datorn. Jag kommer aldrig att glömma Emmas (sex år) ord: ”Det är snart över mamma.”

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
1.1	Bakgrund	7
2	PROBLEM OCH SYFTE	9
3	LITTERATURGENOMGÅNG	11
3.1	Skollagen	11
3.2	Media – kommunikation	11
3.3	Försämrad läsförmåga hos elever	11
3.4	Skolverkets utbildningsinspektion 2005 – skolornas brister	12
3.5	Malmö kommuns situation	14
3.6	Resurser till förbättring	14
3.7	Skolmiljö	15
4	TEORI	17
4.1	Jean Piaget – Kognitiv pedagogik	17
4.2	Lev Vygotskij – Kultur och pedagogik	18
4.3	Min teori om IV – olika pedagogiska riktningar	18
5	METOD	21
5.1	Metodval	21
5.2	Undersökningsgrupp	22
5.3	Etik	22
5.4	Genomförande	22
5.5	Filmning	23
5.6	Redigering	25
6	RESULTAT	27
6.1	Filmen	27
6.2	Vad är IV?	27
6.3	Möjlighet till måluppfyllelse	28
6.4	Pedagogiskt kompetent personal	28
6.5	Förändring i IV	29
7	ANALYS AV RESULTAT	31
8	SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	33
8.1	Sammanfattning	33
8.2	Diskussion	33
9	FORTSATT FORSKNING	37
9.1	Tips och idéer	37
9.2	Mina egna åsikter om examensarbetet	37
	REFERENSER	39
	BILAGA	41

1 INLEDNING

Jag fick en förfrågan av biträdande rektor och min handledare på Heleneholms gymnasium i Malmö, under gymnasieveckan vårterminen 2005, om jag var intresserad av att göra en informationsfilm om IVbf. IVbf står för Individuellt program med inriktning barn- och fritid. Det lät som en spännande utmaning som jag gärna tog på mig. Jag har under min praktik fått undervisa i karaktärsämnen på IV och kommit dessa elever nära och trivs väldigt bra. Detta gjorde också att jag fick reda på bekymren som fanns. Det som ofta kom upp var att många utomstående inte visste vad IV var för något program. Inte alltför få tror tyvärr att det bara är ungdomar som har svagt intellekt som går där och på grund av detta så finns det en negativ syn på programmet. Ungdomarna själva vill vara stolta över var de går, men det är inte alltid så lätt. Detta gjorde att jag i valet av att göra filmen vill visa vad IV innehåller och ge andra människor en nyanserad bild på vad IV innebär. Målgruppen för informationsfilmen är först och främst elever i årskurs nio och deras målsmän, även för allmänheten i stort som inte vet vad IV är för något.

Detta arbete kommer att behandla information om IV på Heleneholmskola. Men även vad programmet överlag handlar om och vilka aspekter som kan ligga bakom valet av att gå på IV. Det diskuteras ofta om IV behövs och varför det är så många elever som inte når målen i grundskolan. Detta väckte även min nyfikenhet om vilken information som finns angående dessa diskussioner. Jag kommer även att, genom Skolverkets undersökningar (se kap 3), delge information om IV.

1.1 Bakgrund

En film kan vara ett sätt att få information. Både ungdomar och vuxna som är blyga eller osäkra på vad programmet handlar om och inte riktigt vet vad de ska fråga om kan ha en fördel av att det finns en film att vända blicken mot. Det kan vara svårt i situationer där det behövs tas kontakt med personer som man inte känner för att få information och vet man dessutom inte så mycket om programmet kan det vara svårt att ställa frågor till en okänd människa. De kan istället genom en film få inblick i hur programmet fungerar i verkligheten och av den få en del information som eventuellt också kan väcka nyfikenhet och vidare hjälpa till att skapa följdfrågor.

Jag hade endast två veckor på mig för att göra filmen på grund av att den skulle vara färdig till Öppet - hus. Hade det funnits mer tid hade jag kunnat

fördjupa mig mer i filmning och redigering för att kanske få filmen att se mer professionell ut.

2 PROBLEM OCH SYFTE

Jag fick i uppdrag av min partnerskola att göra en film för att delge elever i årskurs nio och deras målsmän information om IV, med inriktning på barn- och fritidsprogrammet. Avsikten är att den ska visas på Öppet - husdagar och olika gymnasie-mässor. Mitt syfte är att belysa verksamheten på IV genom en film. Av erfarenhet har jag fått veta att många inte vet vad IV innebär och att IV har en negativ klang över sig. Därför har jag som syfte även att försöka få fram det positiva med att gå på IV. Detta är ett av syftena med att intervjua IV-eleverna i filmen. Det är de som har bäst erfarenhet av att gå på IV.

Flera tankar har dykt upp under arbetet med filmen bland annat om IV egentligen behövs, vilka ämnen eleverna inte är godkända i, vad som går förlorat i grundskolan eftersom inte alla elever når sina mål och om hur IV är uppbyggt.

Med viss hjälp av IV-elever har följande frågor formulerats:

Vad är IV för något?

Varför existerar IV?

Vilka orsaker kan ligga bakom att eleverna inte når målen i grundskolan?

Hur kommer IV att se ut i framtiden?

I detta arbete söker jag svar på dessa frågor.

3 LITTERATURGENOMGÅNG

3.1 Skollagen

I skollagen, gällande IV, står det följande: ”Ett individuellt program skall först och främst förbereda eleven för studier på ett nationellt program eller ett specialutformat program” (5kap.4b §). Denna lagen kommer att kompletteras från och med 1/7 2006 och där kommer då följande att stå: ”Ett individuellt program skall först och främst förbereda eleven för studier på ett nationellt program eller ett specialutformat program. Utbildningen skall bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen.”

3.2 Media – kommunikation

Idag lever vi i ett informationssamhälle. Vi är vana vid att använda oss av olika medier som till exempel tidningar, radio, Internet, tv och video. På så sätt är det lätt att nå ut med information till flera personer samtidigt utan att personligen behöva vara närvarande. Detta kallas för masskommunikation. En tv drar våra blickar till sig och gör att vi är mycket mottagliga för olika sorters budskap. Därför är tv/video ett ypperligt sätt att få ut information (Dahlkwist, 2004).

Det finns bra och lättåtkomlig teknik för att själv göra en videoinspelning. För många kan det till en början kännas obehagligt att höra sin egen röst och se sig själv på film, men oftast vänjer vi oss efter ett tag. De flesta av oss tycker nog innerst inne att det är spännande att se sig själva. Man får bekräftelse på att man syns (Dahlkwist, 2004).

3.3 Försämrad läsförmåga hos elever

Ericson skriver i tidningen Skolvärlden (nr 17/oktober 2005) om en doktorsavhandling av en lärare vid namn Per Fröjd. Han arbetar halvtid på ett gymnasium i Borås. Där har han hand om en Priv - klass (Programinriktat individuellt program). Fröjd har skrivit en C-uppsatts om elevers försämrade läsförmåga. Per Fröjd tycker det är skrämmande att så många elever får godkänt i svenska i grundskolan fast att de knappt kan läsa. Undersökningen pågick i Borås kommun mellan 2000 och 2002. Per Fröjd fick fram att var fjärde niondeklassare var svaga läsare och att de duktigaste eleverna, under samma tid, blivit betydligt färre och att de duktigaste också hade en försämrad läsförmåga. Fröjd menar att det finns flera förklaringar till denna

förändring. En är att dessa elevers första skolår stämplades av den stora ekonomiska krisen i början på 1990-talet. En annan är att antalet behöriga lärare har sjunkit. Den sista förklaringen, menar Per Fröjd, är datoriseringen. I Sverige och USA har elevernas läsförmåga gått ner mest och det är också som mest datortätt i dessa två länder. Fröjd anser att datorläsare bara skummar igenom innehållet på skärmen och är inriktade på snabba belöningar. Han anser att i facket om passivitet tillkommer även tv och mobiler. Ett annat grundläggande fel är att eleverna ofta fått förmedlat att de bara ska behöva göra sådant som de är intresserade av. Många lärare vill vara snälla mot barnen. Men allt i arbetslivet eller i det privata livet är inte alltid intressant men måste göras ändå. Därför ger dessa lärare helt fel budskap till eleverna. Per Fröjd förespråkar att man ska ha täta kontroller på elevernas läsförmåga. Han menar att man redan i andra klass ska ha det första lästestet. Detta måste eleven sedan klara för att få flyttas upp. Annars, menar Fröjd, klarar de ändå inte av att tillgodogöra sig undervisningen. Fröjd tycker även att det är fel att ställa samma krav på alla i elever i gymnasiet. Det är att inte se verkligheten när man tvingar knappt läskunniga till att ha samma kurser som de mest teoretiskt begåvade eleverna. Han förstår inte hur det ska gå till att få alla gymnasieelever högskolebehöriga. I så fall måste högskolekraven sänkas rejält. Per Fröjd menar att det är alldeles för sent att börja med primär läsundervisning på gymnasiet. (Skolvärlden, nr17/oktober 2005)

3.4 Skolverkets utbildningsinspektion 2005 – skolornas brister

I Skolverkets årliga utbildningsinspektion (Skolverket, Pressmeddelande 10 oktober 2005) har man bland annat upptäckt att skolorna fortfarande brister när det gäller att ge stöd åt de elever som har störst behov. Många skolor tar inte tillvara på de stödprogram och åtgärdsprogram som finns för att förbättra resultaten hos eleverna. Inspektionen konstaterade att kommunerna och skolorna måste bli bättre på att följa upp elevernas kunskapsutveckling, sätta betyg och utvärdera sin verksamhet så att fler elever kan nå målen i skolan. Undersökningen har visat att vart tredje rektorsområde med elever i årskurs nio behöver förbättra elevernas kunskapsresultat. Inspektionen visar att man inte tar tillvara på de möjligheter som finns i skolorna för att förbättra kunskapsresultaten. Det finns både i skollagen och i läroplanen tydliga krav på en likvärdig utbildning (Skollagen 1kap.2 §). Trots kraven så behöver vart fjärde rektorsområde förbättra sina insatser med att kunna ge särskilt stöd. Inspektionen visade även att rektorer och lärare inte heller hade tillräckliga kunskaper i vilka bestämmelser som gäller för undervisning för elever med behov av särskilt stöd. Därför, anser Skolverket, att det inte är acceptabelt att ange bristande resurser som en av orsakerna till att

eleverna inte får det stöd de behöver och har rätt till. Det är viktigt att eleverna själva får kännedom om målen för skolans verksamhet. Inspektörerna bedömde att ca 40 procent av eleverna inte kände till målen för sin egen utbildning (Skolverket, Pressmeddelande 10 oktober 2005).

Skolverket har i tidigare undersökningar bedömt att det krävs mer insatser för elever som invandrat till landet, speciellt de som invandrat efter ordinarie ålder för skolstart. I årets sammanställningar visar det sig att dessa insatser ofta uteblir. Bristerna ligger i tillgången på undervisning i svenska som andraspråk och modersmålsundervisning för dessa elever. Det finns även brister i att tillhandahålla studiehandledning på modersmålen till alla de elever som behöver det. Det verkar som att skolan inte känner till vilka regler som gäller. Inspektionen visar även på att de åtgärdsprogram som inrättats för elever i invandrartäta orter oftast behandlar vad skolan kräver av eleven i uppförande och arbete inte vad skolan ska vidta för åtgärder för att kunna stödja elevens utveckling förbättra hennes måluppfyllelse. För att kunna bidra till att förbättra måluppfyllelsen för eleverna kan lärarna, tillsammans med införandet av individuell utvecklingsplan, ge tydligare information om elevens kunskapsresultat (Skolverket, Pressmeddelande 10 oktober 2005).

Kommunerna måste ge rektorerna ett tydligare stöd och bättre förutsättningar för de ska kunna utföra sina uppdrag som både pedagogiska ledare och verksamhetschefer. Några centrala brister som inspektionen lyfter fram är bristerna i kunskapsuppföljningen i de tidiga skolåren, analys av resultaten vid grund- och gymnasieskolorna, avsaknad av gemensamma diskussioner kring nationella mål i läroplaner och kursplaner. Inspektionen visar att skolledningarna inte direkt lägger några resurser på att säkra en likvärdig betygsättning. Lärare och skolledare behöver höja sin kompetens när det gäller detta. Det är även sällan som skolorna analyserar och dokumenterar betygsättningen på ett systematiskt sätt och sen diskuterar denna bland personal. Skolverket menar att kompetensutveckling kan vara nyckeln till att komma tillrätta med bristerna (Skolverket, Pressmeddelande 1 november 2005). Skolverket anser också för att eleverna ska nå målen i skolan behövs, förutom stärkt lärarkompetens, förtydligande av kursplaner och att det införs tidigare betyg än idag. De tycker att skriftlig information till elever och föräldrar i årskurs 5 och nationella prov i årskurs 5 bör vara obligatoriska. Betyg bör införas i årskurs 7 istället för som idag i årskurs 8 (Skolverket, Pressmeddelande 1 november 2005).

I skolan finns det tydliga skillnader i resultaten mellan elevgrupper. Det är speciellt elever med utländsk bakgrund som får sämre resultat både i

grundskolan och i gymnasieskolan. Resultatskillnaderna mellan svenska elever och elever med invandrarbakgrund verkar öka i gymnasieskolan jämfört med grundskolan. Det har visat sig att i skolor med stor andel elever som har utländsk bakgrund och där få elever har högskoleutbildade föräldrar oftare har lärare utan pedagogisk högskoleutbildning än andra skolor. Dessa skolor har dessutom högre omsättning av lärare. I Skolverkets inspektion 2004 visar det sig att lärarkompetensen är väldigt viktig. Att lärarprofessionen stärks är mycket viktigt för grundskolans resultatförbättring. Lärare utan pedagogisk utbildning bör endast användas i undantagsfall (Skolverket, Pressmeddelande 1 november 2005).

3.5 Malmö kommuns situation

Många elever i Malmö kommun har utländsk bakgrund och lever i socioekonomiskt utsatta miljöer. Skolverket anser att både kunskapsresultaten och arbetsmiljöerna i skolan måste förbättras. I Malmö är det ca 36 procent av grundskoleeleverna som saknar fullständigt slutbetyg. Gymnasieskolorna har genom mer resurser fått möjligheter att utveckla undervisningen och integrationsarbetet. Det finns många exempel på att skolor ger elever som har behov av insatser ett aktivt och varierat stöd. Men det är inte alla elever som får det stöd som de behöver i form av åtgärdsprogram och studiehandledning på modersmålet. För dessa elever brister det i tillgång på undervisning i svenska som andraspråk och modersmålsundervisning. Det är inte alltid som den garanterade undervisningstiden tillgodoses för alla elever. Malmö kommun behöver bland annat bättre kunskap om resultaten, inte minst när det gäller verksamheter som IV. Lärartätheten behövs ses över och kostnaderna för undervisningen och därefter sätta det i relation till skolornas resultat (Skolverket, Pressmeddelande 11 november 2005).

3.6 Resurser till förbättring

Myndigheten för skolutveckling (MSU) vill satsa på att ge mer resurser till kommuner och skolor med stor andel elever med utländsk bakgrund och där mindre än tre fjärde delar av eleverna når de nationella målen. Pia Enochsson, generaldirektör för MSU, menar att det handlar om ett långsiktigt utvecklingsstöd som syftar till att uppnå bättre betygsresultat i mångfaldsområdena och minska resultatskillnaderna mellan kommuner, skolor och elever (Myndigheten för skolutveckling, Pressmeddelande 2005 – 11 - 30).

Goda språkkunskaper är nyckeln till allt lärande. Därför kommer MSU att lägga tyngdpunkten i arbetet på insatser som syftar till att stärka språkutvecklingen. Bland annat handlar det om att förbättra undervisningen i mo-

dersmål och svenska som andraspråk. Myndigheten vill även öka tillgången på ämnesundervisningen på modersmål genom att ta tillvara på akademikers, med utländsk bakgrund, goda ämneskunskaper. Myndigheten vill även öka möjligheterna till att man delvis ska kunna lära sig sitt modersmål på distans och därför satsa på nätbaserad ämnesundervisning på de stora språken. Ett förslag är att börja med matematikundervisning på de tre största språken (Myndigheten för skolutveckling, Pressmeddelande 2005-11-30).

Myndigheten för skolutveckling anser att man måste höja kvaliteten på IV. Det är även viktigt att skolan har föräldrarnas aktiva stöd när det gäller att få framgång i skolans utvecklingsarbete. Man bör även se till att föräldrarnas stöd finns upp i gymnasiet (Myndigheten för skolutveckling, Pressmeddelande 2005-11-30).

3.7 Skolmiljö

Upplägget i undervisningen i klassrummet har stor betydelse för elevers kunskapsutveckling. Enligt Dysthe är ett flerstämmigt klassrum ett klassrum där eleverna lär av varandra och där både muntligt och skriftligt språk har en central roll. Det är viktigt att tänka på hur arbetet i klassrummet fungerar. Om eleverna dras in i samtalet i klassrummet så kan det skapa ett äkta engagemang hos eleverna. Om deltagandet helt överlämnas till eleverna så finns risken att det bara är en handfull del av dem som blir engagerade, medan de andra står lite till sidan av på grund av att de är rädda för att avslöja sin kompetens eller för att de inte förstår vad för nytta de kan ha av det ämnet som det arbetas med. Lösningen för att kunna skapa ett äkta engagemang hos alla elever tycks vara att läraren anser att eleverna har något att komma med och också skickar ut signaler om detta. En annan lösning kan vara att visa för eleverna en koppling till det de ska lära sig med sitt eget liv och sina egna erfarenheter. Det är viktigt att verka för ett dialogiskt klassrum, eleverna lära sig ämnen och att tänka självständigt. De får även träning i språket genom att samtala men också genom ett samspel mellan samtal och skrivande (Dysthe, 2005). I IV klasserna försöker man hålla nere antalet elever i varje klass. Det ska finnas den tid för handledning som varje elev behöver och för att skapa en lugn och trygg miljö för en bättre inläring. Med få elever i klassen får även varje elev chans till att få göra sig hörd och utifrån det lära sig av varandra.

4 TEORI

Det finns olika teorier om hur inlärning fungerar för barn och ungdomar. Jag tänker behandla Jean Piaget och Lev Vygotskijs olika pedagogiska synvinklar, för att på så sätt visa att det kan finnas olika aspekter på varför barn och ungdomar ligger på så skilda nivåer kunskapsmässigt fast de är i samma ålder och att man kan ta till sig kunskap på flera olika sätt. Att en elev inte fått tillägnat sig den pedagogik som varit till fördel för hans eller hennes kunskapsutveckling kan vara en orsak till att målen inte uppfyllts i årskurs nio.

4.1 Jean Piaget - kognitiv pedagogik

Piagets pedagogik bygger på att barn och ungdomar lär sig genom att använda sig av sina egna erfarenheter och att därefter bygga vidare på dem. J. Piaget menar att barn i olika åldrar har olika sätt att utforma sin verklighet beroende på de förändringar som sker i hjärnan under tillväxten. Utvecklingen sker från reflexrörelsen hos spädbarnet till det abstrakta och logiska tänkandet i tonåren. Teorin kallas för genetisk strukturalism. Med det menas att barns och ungdomars tänkande utvecklas språngvis. Nya mönster bildas ur redan befintliga tanke- och handlingsmönster genom sammanföranden av den verklighet som barn och ungdomar vistas och fungerar i. Enligt J. Piaget karakteriseras lärandet av ett samspel mellan assimilation och ackommodation (Egidius, 2003). Med assimilation menas att man som individ anpassar yttre påverkan efter sig själv, det vill säga bygger på sin egen erfarenhet. Ackommodation är att individen anpassar sig efter omgivningen, det mönster som redan existerar förändras efter den yttre påverkan som finns (Evenshaug & Hallen, 2001). J. Piaget menar att när assimilationen inte fungerar så uppstår det en bristande jämvikt i känsla och tänkande. Då känner individen att krav på ackommodation, det vill säga att han eller hon måste finna ett nytt sätt att tolka eller se det som han/hon upplevt. (Egidius, 2003) J. Piaget anser att intelligensutveckling är beroende av rätt sorts övningar i rätt ålder. Där är han en företrädare för stadieteori. Men han anser även att tankemönstren formas olika hos olika individer beroende på vilka uppgifter som man ställs för. Därför menar Piaget att man som elev ska börja där man befinner sig och låta läraren och läroböckerna hjälpa en till högre abstraktionsnivåer genom att hitta nya sätt att se på och tolkas av (ackommodation) tankestrukturerna i ens intellekt. För att förklara det ännu tydligare så menar Piaget, att fast eleverna är i samma

ålder så utvecklas vi ändå olika, på grund av att deras erfarenheter ser olika ut och att man som lärare ska ge eleven de verktyg som passar just hennes/hans chans till att komma vidare i sin kunskapsutveckling. När J. Piaget talar om språket så anser han att det så kallade egocentriska språket helt enkelt är ett uttryck för barnets egocentriska och till omvärldens fakta dåligt anpassade tänkande. Ett språk som försvinner av sig självt när barnet kommer in i en mer verklighetssinnad period vid skolålderns början och barnet lär sig då istället använda allas gemensamma språk (Egidius, 2003).

4.2 Lev Vygotskij – Kultur och pedagogik

Lev Vygotskij menar att det är lärandet som driver den psykiska utvecklingen. Det är genom att införliva språket och kulturen med sig själva i till exempel skolan som barn går från den ena utvecklingszonen till den andre. L. Vygotskijs pedagogiska teori anser att läraren har en stor betydelse som handledare av elevers lärande. Läraren måste först lyssna på eleverna för att kunna försöka förstå i vilken utvecklingsfas han/hon befinner sig, så att de med lämpliga uppgifter och rätt handledning kan ta sig in i nästa utvecklingszon, den som ligger närmast till för individen eller gruppen. Vygotskij betonar att det är ett samspel som sker genom att läraren (handledaren) lägger fram uppgifterna på sådant sätt så att de utförs med gradvis mindre insatser av läraren och med större insatser av eleven, alltså ett uppgiftsbaserat lärande (Egidius 2003).

Vygotskijs syn på utvecklingen i språket är att han anser att det egocentriska språket är ett tal till sig själv som på det mest intima sätt tjäna barnets tänkande. När barnen sedan kommer upp i skolåldern har de användning för ett icke-egocentriskt språk, det allmänna språket och tillägnar sig detta. De lär sig det allmänna språket genom biologisk mognad och de erfarenheter och lärdomar de får från sin sociala och kulturella omvärld. När de lärt sig detta språk har de användning av det för att kunna hantera sin omvärld efter egen önskan och inre styrning (Egidius, 2003).

4.3 Min teori om IV – olika pedagogiska riktningar

För de elever som hamnar på IV hade det kunnat vara en fördel för, om de fått chans till att använda sig av en annan pedagogisk riktning i sin inläring än vad de gjort under grundskolan. Det hade eventuellt kunnat vara en orsak till att de inte klarade sina mål. Undervisningssättet har helt enkelt inte passat sig för deras inläring. Där i ligger vikten av att de pedagogiska handledarna har insikt i de olika pedagogiska riktning-

arna och i sina elevers kunskapsutveckling. För att i sin tur kunna ge de rätta verktygen till varje elev.

5 METOD

5.1 Metodval

Det finns flera olika sätt att kunna lämna ut information. Man kan använda sig av häften, broschyrer, där all fakta kan stå nerskriven. Men det är inte alltid som en broschyr känns tilltalande att titta i. Det kan vara för mycket text, så att läsare inte orkar läsa allt, för lite text, så att den informationen inte känns tillräcklig. Språket kan även vara ett problem. Har man inte svenska som modersmål kan det ibland vara svårt att förstå svenska faktatexter. Vid Öppet - hus och olika gymnasie-mässor har man oftast lärare och elever som finns tillgängliga för allas funderingar och frågor. Den personliga kontakten kan vara en stor fördel när det gäller att få svar på sina frågor direkt. Nackdelen kan vara att inte alla vågar fråga, för att de är för blyga eller har svårt för att ta kontakt med okända. Många gånger vågar de inte fråga för att det verkar vara negativt att behöva gå på IV, för att det kan visa på att man inte är speciellt smart. Det kan även vara så att det inte finns någon kunskap om vad programmet handlar om så man vet inte vilka frågor som kan ställas.

Jag har både sökt på Internet och frågat personal som är involverade i IV om hur programmet är uppbyggt. På Internet har jag sökt under Skolverket för att även hitta information om vilka elever som går på IV och varför de hamnar där. Genom intervjuerna i filmen av personal har också en del svar fåtts. Jag hade kunnat göra fler intervjuer med människor på till exempel Skolverket för att få ytterliggare information, men det hade krävt en längre tidsperiod.

Jag tog hjälp av IV-eleverna när det gällde vilka frågor som kunde vara av intresse att ställa i intervjuerna för filmen. Jag bad dem tänka efter vilka frågor de trodde att elever från grundskolan var intresserade av att få svar på.

Man kan även använda sig av ljudprogram, som åhöraren får stå och lyssna vid. En fördel vid användning av ljudprogram är att använda sig av till exempel power point, så att både hörseln och synen får "samarbeta". Det är då lättare för lyssnaren att ta till sig information. Nackdelen med detta är man har två material som ska parera med varandra. Det behövs någon som sitter vid datorn och bandspelaren hela tiden.

Att jag valde att göra en film i informationssyfte, var ett önskemål från Heleneholms gymnasium där IVbf finns. Idén uppkom vid en IV-mässa. Där fanns en del grundskoleelever som inte vågade komma fram och ta informationshäfte eller fråga om de saker de undrade över. Många andra skolor använde sig av filmer och det upptäcktes att det var lättare för eleverna att ställa sig vid en tv för att titta och lyssna.

5.2 Undersökningsgrupp

På Heleneholmsgymnasiet finns det två IVbf - klasser med 16-19 elever i varje klass, båda dessa klasser (ca 35 elever) var involverade i filmen. Den personal som ställde upp i filmen var lärare för både kärnämnen och karaktärsämnen men även biträdande rektorn som hade ansvaret för IV. Jag filmade eleverna i olika klassrum. IV har tillgång till två klassrum i en intilliggande byggnad till huvudbyggnaden. Vid några enstaka tillfällen fick filmandet ske i huvudbyggnaden för att förutsättningarna för det lektionsinnehållet inte fanns i de stadigvarande klassrummen.

5.3 Etik

Det första jag var tvungen att tänka på var att få IV-elevernans och deras målsmän godkännande för att få filma i skolan. Det står i skollagen att man måste ha målsmans underskrift för att få filma på en skola. Det kan finnas etiskt skäl till att man inte vill vara med på bild, till exempel på grund av religiöst skäl (Skollagen 1kap.2 §). Jag skrev och skickade lapparna hem för påskrift av målsmän (Se bilaga 1). Endast de elever som var myndiga fick sina lappar i skolan så att de kunde skriva under direkt. Samtidigt berättade jag om att det skulle filmas i klassrummet och vad filmen skulle handla om och även informerade om lappen som skickades hem. Målsmän fick ca tre veckor på sig att lämna tillbaka lappen. Jag var inställd på att inte alla skulle komma tillbaka in i tid, men inte ens hälften (ca 17st) hade kommit in till fastsatt sista datum. Jag fick gå ut till eleverna och be att de skulle påminna sina föräldrar om att skriva under och lämna in lappen. När det var dags för att börja filma och jag fortfarande inte hade fått in alla lappar så fick beslutet bli, i samråd med biträdande rektor, att ungdomarna fick skriva på själva och därefter informera föräldrarna om detta. Ett stort bekymmer som satte lite ”käppar i hjulen” var att två tredje delar av ungdomarna inte ville vara med på filmen. Det gjorde att jag fick tänka till ordentligt om hur jag skulle lägga upp filmandet.

5.4 Genomförande

Jag lånade en digital videokamera från gymnasieskolan och en från lärarhögskolan. Jag hämtade dem några dagar före filmstart så att jag kunde lära

mig hur de fungerade. Det fanns ingen manual till någon av dem att tillgå, så det var bara att testa sig fram så det var bara bra att jag fick tillgång till kamerorna ett par dagar innan filmandet skulle starta. Därefter gjordes det upp en tidsplan, vilka dagar som det skulle filmas och på vilka lektioner, men även vilka dagar som fanns till förfogande att redigera filmen. Jag fick även informera berörda lärare vid vilken tidpunkt jag skulle dyka upp. Mitt mål var att ha filmen färdig till skolans Öppet - husdag som skulle infalla ca två veckor efter att filmandet skulle starta. Jag tog även en dag till att tänka över hur jag ville att filmen skulle vara upplagd. Det kändes viktigt att jag kunde få med så många sidor av programmet som möjligt. Jag bestämde mig då för att jag skulle filma vid minst ett tillfälle i varje ämne. Jag var också medveten om att ju mer film jag hade, desto lättare var det att få ihop bra material vid redigeringen.

5.5 Filmning

Första dagen som jag kom för att filma, fick jag berättat för mig att jag hade skrivit fel vecka i informationsbladet till lärarna. Men, som tur var, var de förstående och samarbetsvilliga. Det var faktiskt några elever som ångrade sig om att vara med i filmen. De upptäckte nog att det inte var så farligt och ville ställa upp. Men det fanns andra, som sagt att de inte ville vara med i filmen som var väldigt noga med att påminna mig om det. De första lektionerna fungerade bra. Det svåra var att jag var tvungen att tänka hela tiden på i vilken vinkel jag filmade så att ingen av dem som inte ville vara med kom med på filmen. Men jag förstod att det var viktigt för dem att de inte skulle synas och respekterade det.

Jag hade tankarna hela tiden på hur upplägget i filmen skulle se ut. Jag kom fram till att jag ville ha med intervjuer med elever, lärare och biträdande rektor. Att jag valde dessa tre kategorier beror på att eleverna vet hur verkligheten fungerar, lärarna är medvetna om verkligheten samtidigt som de även innehar en del fakta, biträdande rektorn eftersom att han har stor kunskap om fakta bakom IV. Min tanke bakom det valet var att det då fanns personer i ålder med alla i min målgrupp för filmen, ungdomar känner ofta tilltro till personer i samma åldersgrupp och likadant för oss vuxna med tilltro till andra vuxna.

Fyra elever att ställde upp på intervju. Det var många av eleverna som ville ställa upp på intervju så det var inget problem att få hjälp med det. Intervjun skedde i ett litet grupprum inne i huvudbyggnaden. För tre av eleverna var det första terminen på IVbf, för den fjärde var det tredje terminen. Jag hade gjort färdiga frågor som vi gick igenom innan kameran sattes igång.

De var lite nervösa först, men jag sa att vi filmade det några omgångar och att jag sedan redigerade om det inte blev bra. Vid första omgången dök det upp några följdfrågor på det de sa, så dessa tog vi med nästa omgång. De var mycket spontana i sina uttalanden, så de var en fröjd att intervjua och det fick de såklart höra.

Jag fortsatte sedan att filma, det var tredje dagen, men nu började de bli trötta på att alltid vara iakttagna. På en dubbelktion i matte var jag endast med på första lektionen, eftersom jag märkte på dem att de tyckte det var jobbigt. Jag fick sedan höra av en av lärarna att de var helt annorlunda efter att jag gått, mycket lugnare.

Jag tog foto på skolan den tredje dagen av filmandet. Min tanke var att filmen skulle starta upp med en bild på skolan.

Jag fick bara låna kameran från lärarutbildningen till den tredje filmdagen. Det var tur att jag hade garderat mig genom att be om att få låna kamera även från Heleneholms gymnasium. Deras kamera var lite äldre och inte lika smidig som den från lärarutbildningen, men det gick bra ändå.

När jag lämnade videokameran på lärarutbildningen så frågade jag om jag behövde boka datum för redigering eller om jag bara kunde komma dit när det var dags för redigeringsarbetet. Jag hade frågat vid det tillfället jag hämtade kameran, då fick jag svaret att det inte behövdes, det brukade alltid vara datorer lediga. Men det var tur att jag frågade igen. För nu fick jag svaret att jag borde boka och när vi tittade på bokningslistan så var det endast en dator ledig. Så jag bokade den måndag och tisdag, veckan därpå.

Till slut var det bara intervjuerna med lärare och biträdande rektor kvar. Jag fick då äntligen tag på ett stativ. Intervjuerna med lärare och biträdande rektor skedde på deras kontor. Jag fick filma om intervjun med läraren. Jag upptäckte nämligen, efter att jag hade tittat igenom intervjun, att bilden inte blev bra. Men hon ställde snällt upp dagen därpå innan jag skulle filma biträdande rektorn. Både läraren och biträdande rektorn fick sina frågor ett par dagar före intervjun, så de visste vad de skulle svara på. Intervjuerna flöt på bra. Det blev bara ett par omtagningar. Jag berättade likadant för dem som jag gjort till eleverna, att vi skulle ta om det flera gånger om det behövdes och att jag skulle klippa det som inte skulle blev bra vid redigeringen. Jag förklarade även hur frågan skulle synas i filmen. Jag hade redan bestämt mig för att min röst inte skulle höras i filmen utan att det skulle

vara skyltar med frågor på. Därför ville jag att de skulle vänta någon sekund innan de svarade på frågan, så jag hade lite marginal vid redigering.

5.6 Redigering

Måndagen därpå startade redigeringsarbetet. Det var på medieteket på lärarutbildningen i Malmö. När jag skulle sätta igång upptäckte jag att jag behövde en videokamera för att kunna föra över filmen till datorn. Jag hade tur med att inte alla kameror var utlånade så jag fick låna en där. Det låg en kortfattad manual på databordet om hur jag skulle gå tillväga för att föra över filmen. Jag arbetade med ett redigeringsprogram i datorn som hette Studio 9 (Pinnacle, Studio 9). Jag hade två band som skulle kopieras. Det första bandet fungerade hur bra som helst att överföra, det tog ca 1,5 timme. Det andra bandet gick det inte lika lätt med, batteriet i kameran tog slut mitt i överföringen. Jag trodde i alla fall att så var fallet, efter att ha tittat på bildfrekvenserna på datorn. Så jag startade om från början och satt och väntade ytterligare 1,5 timme. När den filmen var färdig och jag skulle slutföra överföringen så gick inte detta. Jag frågade då en lärare, som var där med en klass, om hur jag skulle gå tillväga. Vi upptäckte då att filmen hade blivit överförd helt och hållet vid första försöket. Så jag hade suttit och väntat i 1,5 timme helt i onödan. Läraren visade mig även lite hur jag skulle göra för att klippa i bilderna, hittade ingen manual till detta. Jag började sedan sätta igång och tyckte det gick hur smidigt som helst. Men helt plötsligt så försvann allting. Jag fick reda på att datorn inte klarade av alltför många kommandon på kort tid, så jag fick börja om från början. Efter det tog jag det lite lugnare. Jag hann med fyra klipp innan det var slut för den dagen. Jag bokade även in onsdagen för att gardera mig, kände att jag troligtvis inte hann färdigt filmen på bara en dag.

Direkt på tisdag morgon satte jag igång. Programmet började krångla direkt efter att jag startat. Det kom upp en skylt om att något fel i programmet hade uppstått. Läraren, som hjälpt mig dagen innan, var även på plats denna dag. Han skulle hjälpa mig men råkade då trycka bort det arbete som jag redan hade gjort. Så det var bara att börja om från början igen. Läraren kände sig nog lite skyldig för han var så snäll att han avsatte tid till mig och visade hur alla finesser fungerade. Nu fick jag lära mig hur man gör snygga övergångar och hur man lägger in text på olika sätt.

Jag var sedan, i resten av arbetet, väldigt noga med att spara efter varje ruta som jag hade klippt. Hela dagen flöt på och jag kände att allting fungerade som det skulle. Sent på eftermiddagen så var allt färdigklippt. Jag ville då ha hjälp med att föra över bildremsan till det programmet där bilderna sätts ihop till en film. Men det var ingen som hade tid till att visa mig hur det

skulle gå till. Jag fann en manual och försökte följa den. Men det fungerade inte. Problemet som uppstod nu var att jag inte skulle få chans till att sitta vid samma dator dagen efter. Mitt arbete hade sparats i hårddisken så nu ville jag veta hur jag kunde spara det eftersom jag skulle få använda en annan dator dagen därpå. Det gick nämligen inte att spara på en diskett eftersom den inte var upplagd som film ännu. Jag fick ett råd av en personal i informationsdisken om hur jag kunde gå tillväga. Jag gjorde som hon sa.

Dagen efter, när jag kom tillbaka till medioteket, så hade det inte gått att spara som personalen sagt dagen innan. Nu fanns äntligen personal med kunskap om film närvarande och datorn jag suttit vid de andra dagarna var ledig. Så jag kunde plocka fram mitt arbete på den datorn. Jag fick sedan hjälp med hur jag skulle föra över bildremsan till programmet där det blev en film. De erkände att manualen inte var särskilt lätt att följa. En av lärarna hade också försökt men misslyckats. Så nu fick även han en chans till att lära sig hur det gick till. Det programmet tog ca 20 minuter att utföra. Därefter skulle jag föra över filmen på dvd och det var ännu mer invecklat. Men tillslut var den färdig.

Kvällen efter var det premiär på filmen vid Öppet - hus på Heleneholmskolan (se Resultat s. 25).

6 RESULTAT

6.1 Filmen

Min informationsfilm blev klar till Öppet – hus och blev mycket uppskattad av personalen som bett mig göra den. De tycker att jag får fram det budskap som önskats, att informera om IVbf. Den uppfyllde även mina önskemål. Grundskoleelever som kom in visste inte riktigt vad de skulle fråga om. Ofta var det deras föräldrar som ställde frågor och under tiden tittade eleverna på filmen. Ungdomar idag har så stor vana vid media och tar lätt till sig den information de får genom till exempel en Tv. Genom att jag har intervjuat både personal och elever i filmen så väcker det ett förtroende hos både ungdomarna och deras föräldrar. Vid de flesta tillfällena som elever stod och tittade på filmen, så ställde faktiskt eleverna frågor efter filmens slut.

Jag visade filmen för de elever som var med i den, även de var nöjda med upplägget av filmen och godkände arbetet. Jag hade nämligen lovat att visa dem filmen så att de kunde kontrollera att de som inte ville vara med i filmen inte heller var det. Det kom några yttringar under visandet om filmen angående deras egna röster. De tyckte det var jobbigt att höra sina egna röster och se sig själva. Men efteråt var de mäktigt stolta över att de var med i filmen och de som inte velat vara med var något lågmälda. Vad jag förstod så kände de som inte varit med i filmen sig nog en smula utanför. Att göra en film i informationssyfte gav väldigt bra utdelning. Även jag fick svar på många av mina frågeställningar genom filmmandet.

6.2 Vad är IV?

IV är ett gymnasieprogram där elever som inte har godkänt i ett eller flera kärnämnen i grundskolan kan läsa upp dessa, för att sedan kunna söka sig vidare till ett nationellt program. Programmet läggs upp på en individuell nivå (Rooke, 2005). På Heleneholms gymnasium har IV programmet inriktning mot barn- och fritidsprogrammet och eleverna läser två av karaktärsämnena som finns på Bf - programmet. Detta kan IV – eleverna ha nytta av genom att bli godkända under IV – året och då kunna hoppa över det ämnet under första året på Bf – programmet. Den luckan som då uppstår kan användas i något annat ämnes syfte (Mårtensson, 2005).

Tillkomsten av IV beror på det stora antalet elever som inte blir godkända i grundskolan. Att eleverna inte når målen i grundskolan kan bland annat bero på att de inte får tillräckligt med stöd i undervisningen. Skolorna skyller många gånger på bristande resurser, men den ursäkten accepterar inte Skolverket (Skolverket, Pressmeddelande 10 oktober 2005). Det är också viktigt att eleven får information om vilka mål som gäller för sin utbildning.

6.3 Möjlighet till måluppfyllelse

Många av de elever som inte klarar målen i grundskolan är ungdomar som invandrat efter skolstart. Skolorna brister i att ge dessa elever det stöd i undervisningen som de behöver bland annat i svenska som andraspråk och i modersmålsundervisning. Det gäller att de invandrade eleverna inte bara lär sig prata språket utan även får förståelse i språket på ett djupare plan. Annars kan det uppstå bekymmer med förståelsen i andra ämnen. Skolverket menar att en av lösningarna för både elever och lärare hade kunnat vara införandet av individuell utvecklingsplan för att på så sätt lättare kunna ge eleven information om hans/hennes kunskapsutveckling. I slutändan hade lärarna då kunnat bidra till att förbättra elevens måluppfyllelse. Detta är ett sätt som skulle fungera i alla skolstadier. Skolverket (Skolverket, Pressmeddelande 1 november 2005) anser även att det nationella prov i årskurs fem borde vara obligatoriskt och att man efter det ger föräldrar en skriftlig information om hur eleven ligger till kunskapsmässigt.

6.4 Pedagogiskt kompetent personal

Det är viktigt att lärarna har en pedagogisk utbildning för att kunna ge eleven rätt förutsättning till att kunna ta till sig kunskap på sitt bästa sätt. Det finns olika pedagogiska teorier och alla elever har olika förutsättningar. Alla elever lär sig på olika sätt. Vygotskij menar att läraren har en viktig roll som handledare av elevers lärande (Egidius, 2003). Det krävs till stor del en utbildning för att kunna ta del av flera olika pedagogiska teorier. Det är också viktigt att som lärare ha kunskap i hur arbetet i ett klassrum fungerar som bäst. Om hur man till exempel kan få eleverna aktiva i klassrummet genom samtal och skrivande (Dysthe, 2005). Idag finns det en hel del lärare utan utbildning (Skolverket, Pressmeddelande 1 november 2005). Många av dessa utbildade lärare finns på skolor där största delen av eleverna är elever med utländsk bakgrund. Det kan vara en av orsakerna till att skolorna brister i det stöd till undervisning som dessa elever behöver. Personalen har inte den utbildning som krävs. Myndighet för skolutveckling (MSU) 2005 vill

satsa på att ge mer resurser till kommuner och skolor med stor andel elever med utländsk bakgrund. För att på lång sikt uppnå bättre betygsresultat.

6.5 Förändring i IV

MSU vill höja kvalitén på det Individuella programmet. Man har i den nya skollagen för IV, som träder i kraft 1/7 2006, gjort den förändringen att eleverna kommer att gå i skolan på heltid. Detta sker inte på alla ställen idag. På så sätt blir det en mer likvärdig gymnasieutbildning, eleverna blir vana vid heltidsundervisning som finns på de nationella programmen och har då förhoppningsvis lättare för att hinna med även när det blir dags för dessa studier. Det viktigaste är nog ändå att eleverna får mer tid till att få hjälp med att klara sina mål. En del IV – elever klara inte att nå målen under första året, utan måste gå både två och tre år.

MSU anser att det är viktigt att få med föräldrarnas aktiva stöd även på gymnasiet för att på så sätt nå framgång i skolans utveckling.

Om det i framtiden kommer att läggas mer resurser på eleverna på grundskolan, som Skolverket vill, så kommer eventuellt IV inte att existera om ett antal år. Eleverna kommer då att få det stöd de behöver för att nå sina mål redan i grundskolan.

7 ANALYS AV RESULTAT

Med den lilla erfarenhet jag hade av att göra film så är jag mycket nöjd med resultatet. Det var vissa saker som jag hade kunnat göra annorlunda, för att få ett ännu bättre resultat, om tiden inte varit så knapp. Jag kunde bland annat sökt mer information om hur man kan göra film, för att på så sätt få en bättre bild vid tillfällena som intervjuerna. Det var till stor fördel att ta användning av två kameror. Tog batteriet slut på den ena behövde jag inte sluta filma utan kunde istället ta användning av den andra. Eftersom jag inte hann filma färdigt innan jag skulle lämna tillbaka den ena kameran fanns det ytterligare en stor fördel att ha två. Det hade också underlättat om jag haft mer erfarenhet av redigering, tagit kortare tid. Nu fick jag istället lära mig hur redigering fungerade under arbetets gång, vilket resulterade i att det tog längre tid än det hade behövt göra. Ett misstag jag gjorde var att jag inte bad någon att titta igenom mina klipp innan jag programmerade över dem till film. Det gjorde att missar jag då kunnat undvika, nu istället kom med. Det viktigaste med filmen var det budskap jag ville ha fram: information men även visa en nyanserad sida av IV. Jag anser att det målet är uppfyllt.

Både elever och personal var väldigt tillmötesgående och det är viktigt att ge samma bemötande tillbaka. Det viktigaste, anser jag, är att man har kännedom om dem man ska filma. Även att de vet vem jag är. Det gör att personen lättare kan slappna av och koppla bort att hon/han blir filmad. Jag var noga med att vara lyhörd för hur eleverna upplevde det när jag filmade. Vid något tillfälle fick jag lägga ner kameran och bara vara för att det märktes att de tyckte det var jobbigt och hade svårt för att koncentrera sig på det de skulle arbeta med. Detta gjorde dock att de till slut kunde slappna av även när kameran var på. Allting blir självklart enklare om man filmar, till exempel elever, under en längre tid. De blir mer vanare vid kameran och personen bakom och får då lättare att koppla bort det som sker.

När man ska göra intervjuer är det viktigt att man förbereder personen som ska intervjuas så mycket som möjligt om vilka frågor som ska ställas och hur man tänkt hur upplägget ska se ut. Jag märkte att personen då lättare kunde slappna av. I intervjun med elever upptäckte jag att in-

formation som var till fördel för eleverna själva faktiskt hade nått fram, som till exempel fördelen med att lägga energi på att få godkänt i karaktärsämnet arbetsätt och lärande på IV för att sedan få en håltimme när de går på det nationella programmet. En håltimme som de kan använda sig av till att läsa till exempel läxor. Jag har tyckt att läraren i ämnet har fått diskutera detta många gånger utan att det känts som att eleverna har lyssnat, men så var inte fallet.

Några av de elever som ställde upp på intervjun fick, efter den, andra uppdrag av sina klassföreståndare. Det upptäcktes nämligen dolda talanger hos några av dem. I och med det förtroende de fick så märktes det hur stolta de sedan var över sitt uppdrag.

8 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

8.1 Sammanfattning

Filmen blev klar i tid och uppfyllde sitt syfte i att förmedla information om IVbf på Heleneholms gymnasium.

Det Individuella programmet är ett gymnasieprogram för de elever som ej uppnått målen i grundskolan och de kan här läsa upp dessa ämnen för att sedan ta sig vidare till ett nationellt gymnasieprogram.

Det finns flera orsaker till varför elever inte klarar målen i grundskolan. Grundskolorna menar ofta på att de inte har tillräckliga resurser till att ge dessa elever det stöd som de behöver i sin kunskapsutveckling.

Ett flertal av eleverna som går på IV är ungdomar med invandrarbakgrund. De elever som invandrat till Sverige efter skolstart har många gånger svårt för att hinna i kapp sina jämnåriga klasskamrater och hamnar då på efterkälken. Även stöd till dessa elever går många gånger förlorat på grund av det inte finns tillräckligt med resurser.

Myndigheten för skolutveckling vill satsa på att ge de skolor med stora kunskapsbrister hos eleverna mer resurser så att eleverna kan få det stöd de behöver. De anser även att det är viktigt att få med föräldrarnas stöd för att nå framgång i skolans utvecklingsarbete, så även upp i gymnasiet.

Skolverket vill att det nationella prov som sker i årskurs fem ska vara obligatoriskt och att man ska delge, skriftligt, föräldrar om hur eleven ligger till kunskapsmässigt. Skolverket anser också att det hade varit till stor fördel om man infört en individuell utvecklingsplan för alla elever för att på så sätt lättare kunna följa elevens kunskapsresultat. I detta är det också viktigt att lärarna har en pedagogisk utbildning.

Det Individuella programmet kommer till sommaren, 2006, att förändras på så sätt att utbildningen kommer att ske på heltid.

8.2 Diskussion

Valet i att göra en film för att förmedla information är ypperligt. Det är ett relativt enkelt sätt att delge information individuellt eller gruppvis. Material till att göra en film är lättåtkomliga idag. Det finns redigeringsprogram som man kan använda hemma till sin egen dator och videokameror finns i vart och vartannat hem. Det är viktigt att vara ödmjuk och lyhörd i sitt bemötande med dem som är delaktiga i filmen. På så sätt får man fram ett bättre resultat. Man kan även ta nytta av att arbeta med film som ett arbetssätt i skolan.

Det sker förändringar, angående IV, hela tiden. Jag tror att det blir positivt med att IV – elever ska ha heltidsstudier. De får förhoppningsvis på det sättet mer lärartid. Det finns alltid de elever som inte kommer till alla lektioner, de fortsätter med sitt beteende i vilket fall som helst. Fast att personal kämpar med att informera dem om hur viktigt det är för dem själv att de är på lektionerna. Det spelar ingen roll om de läser på deltid eller heltid. Fördelen kan ändå vara att de får mer tid i skolan mot vad de hade fått på deltidsstudier. På IVbf på Heleneholms gymnasium går eleverna inte på heltid i skolan, men när de är på praktik så är det heltid som gäller. Där kommer förändringen att ske, med heltidsstudier, höstterminen 2006.

Lösningen för att få elever att nå målen på grundskolan tror jag är det som Skolverket (Skolverket, Pressmeddelande 1 november 2005) vill satsa på, mer resurser och att man har uppföljning i mycket tidigare stadier än i nuläget. Man fångar upp eleverna alldeles för sent idag. De har oftast då själva tröttnat på att be om hjälp och lägger ner arbetet i stället. Tar man tag i problemen tidigare och har kunskap om olika pedagogers teorier, så tror jag på att man kan fånga upp fler elever än vad man gör idag. Alla elever tar till sig kunskap på olika sätt och det gäller för läraren att vara vaken för hur ens elever fungerar kunskapsmässigt (gäller grundskola lika som gymnasiet). Man har då till uppgift, som pedagog, att koppla ihop den bäst pedagogiskt lämpade riktning till just den elevens lärande. Som Piaget tar upp att barnen lär sig genom att använda sina egna erfarenheter och därefter bygger vidare på dem, det är då viktigt som pedagog att veta vad för erfarenheter ens elev har för att kunna delge de bäst lämpade verktygen (Egidius, 2003). Det kräver både tid och ork. Det är därför mycket viktigt att det läggs mer resurser till skolorna så att det kan tillkomma mer personal och att personalen får chans till en egen kunskapsutveckling. Det blir till stor förmån för eleverna. Detsamma gäller för elever med invandrarbakgrund. Men de behöver också ytterligare stöd i svenska. Många av dessa elever verkar ha god-

känt i svenska men inte i engelska och matte. Jag tror på att de lärt sig språket, men inte alltid förståelsen av orden. Därför får de svårigheter i engelska och matematik. När det gäller engelska så har inte många elever med invandrarbakgrund läst detta i sitt hemland utan det blir ytterliggare ett nytt språk som ska läras. Samtidigt som de lär sig svenska ska de även lära sig engelska och kunna översätta engelska till svenska. Det går inte riktigt ihop. De måste få chansen till att lära sig svenska ordentligt först. Därför finns det en fördel i att lägga mer resurser på svenskan, mer än vad som sker idag, och sedan ta upp engelskan när eleven är mogen för det. I matematiken kan eleverna med invandrarbakgrund även få svårigheter med förståelsen. Förklaringar till uträkningar kan ställa till det när man inte har full kunskap i språket.

Jag tror inte att alla människor passar för att sitta i en skolbänk. En del av eleverna som går på IV är inte alls motiverade för att studera och har säkert känt så även under högstadiet. För dessa elever borde det finnas andra framtidsmöjligheter, som till exempel lärlingsplatser på olika företag.

Lägger man tillräckligt med resurser på grundskolan så tror jag inte att det omfånget på IV som finns idag behövs. Utan vi kan istället lägga de pengar, som idag läggs på olika Individuella program, på de resurser som behövs på grundskolan för att alla elever ska klara sina mål i nian. Det kommer säkerligen att finnas elever som fortfarande inte kommer att klara målen i skolan och då kan ett lärlingsarbete kanske vara en lösning.

Att få fram litteratur om IV har inte varit så lätt. Programmets uppbyggnad har inte funnits i så många år och kommunerna verkar ha byggt upp sina program rätt olika. Jag fick väldigt bra information av personal och elever på Heleneholmsskolan.

9 FORTSATT FORSKNING

9.1 Tips och idéer

Det uppkom flera idéer under tiden som mitt filmande pågick om hur man skulle kunna använda sig av film i forskande syfte. En var att filma en bråkig klass under längre tid och påvisa för eleverna själva hur de uppför sig i klassrummet. Därefter ha en diskussion med eleverna om det skulle bli bättre med en förändring och hur den förändringen skulle kunna ske. Efter att förändringen skett skulle man kunna filma eleverna igen och sedan visa för eleverna genom filmen vad förändringen har gjort för klassens trivsel.

Ett annat förslag, som min handledare på Heleneholmsskolan kom på, var att filma hur en lärare uppför sig och rör sig i klassrummet, under en längre tid. Därefter delge detta till läraren och eventuellt göra en förändring i lärarens beteende. Det kan vara svårt att själv veta hur man som lärare uppfattas av eleverna i klassrummet. Att filma kan vara ett sätt verka för ett flerstämmigt klassrum (Dysthe, 2005).

9.2 Mina egna åsikter om examensarbetet

I mitt examensarbete är huvudprodukten min informationsfilm om IVbf. Att göra en film som examensarbete på lärarhögskolan hör, vad jag förstått, inte till vanligheterna. Vi som elever på lärarhögskolan får i vår pedagogiska utbildning kännedom om det viktiga i att variera våra arbetssätt och metoder för att kunna tillfredsställa så många elevers behov som möjligt. En tanke dök då upp hos mig om att vi också ska kunna använda oss av olika arbetsmetoder i vår utbildning och det inkluderar examensarbetet. Jag ser mitt arbete som ett sätt att visa för andra att det går att tänka annorlunda. Att man ska bredda sina vyer och att det kan vara en positiv erfarenhet att ge sig i kast med något som är nytt och främmande. Det svåraste för mig har varit att få ihop kombinationen mellan den skriftliga rapporten och det praktiska arbetet med filmen. Men det gäller att aldrig ge upp, saker och ting faller ofta på plats till slut. Under det skriftliga arbetet dök det upp saker som jag hade velat ta med och skriva om, men fick till slut sätta en gräns.

REFERENSER

- Dahlkwist, M. (2004), *Kommunikation*, Stockholm, Liber AB.
- Dysthe, O. (2005), *Det flerstämmiga klassrummet*, Lund: Studentlitteratur.
- Egidius, H. (2003), *Pedagogik för 2000-talet*, Stockholm, Natur och kultur.
- Ericson, G. (2005), Eleverna har offrats, *Skolvärlden nr.17/oktober 2005*, 16-17.
- Evenshaug, O & Hallen, D. (2001), *Barn- och ungdomspsykologi*, Lund: Studentlitteratur
- Myndigheten för skolutveckling. (2005), Satsning på bättre resultat och minskade skillnader i skolan, *Pressmeddelande 2005 – 11 – 30*.
- Mårtensson, I. (2005, november). Personlig kommunikation.
- Rooke, S. (2005, november). Personlig kommunikation.
- Skollagen. (1997), *Skollagen*, Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Skolverket. (2005), Eleverna trivs men fler måste nå målen i gymnasieskolorna i Malmö, *Pressmeddelande 11 november 2005*.
- Skolverket. (2005), Otillräckliga insatser för elever som har störst behov, *Pressmeddelande 10 oktober 2005*.
- Skolverket. (2005), Tidigare och tydligare kunskapsbedömningar för bättre resultat, *Pressmeddelande 1 november 2005*.

Heleneholmsgymnasium
Malmö Stad

Malmö den 12 oktober 2005

Till Målsman för elev i PRIV – Bf.

Mitt namn är Malin Larsson och är lärarkandidat på Heleneholmsgymnasium.

Jag läser till gymnasielärare för barn- och fritidsprogrammet och läser nu min sista termin på Lärarhögskolan i Malmö. Den sista terminen ska vi göra ett examensprojekt och efter önskemål från Heleneholms gymnasium hoppas jag kunna göra en film om PRIV-Bf som ska användas vid Öppet - hus och gymnasieämissor. Jag kommer att filma elever-

na vid olika lektionstillfällen och även göra individuella intervjuer med några av eleverna. För att kunna göra detta behöver jag ett godkännande från målsman. Ber därför er att fylla i nedanstående talong och skicka tillbaka den senast fredagen den 28/10.

Vid frågor går det bra att ringa till biträdande rektor Set Rooke.

Vänliga hälsningar

_____
Malin Larsson, lärarkandidat
070 – xxxxxxxx

_____
Set Rooke, bitr.rektor
040 – xx xx xx

-
- Det går bra att mitt barn filmas och fotograferas i skolan.
  - Det går bra att mitt barn blir intervjuad.
  - Vill inte att mitt barn filmas eller intervjuas.

Malmö den _____ 2005

Elevens namn: _____

Målsmans underskrift: _____